

П. А. Сапіга

Аспірант кафедри економіки будівництва, ORCID: 0000-0002-9408-4043

Київський національний університет будівництва і архітектури, Київ

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Анотація. У статті досліджено розвиток корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) в будівельній галузі України з метою надання рекомендацій для державного регулювання, розробки муніципальних і регіональних програм та стимулювання розвитку КСВ в будівельному секторі. Здійснено огляд теоретичних наукових підходів до розкриття змісту поняття "корпоративна соціальна відповідальність", розкрито його сутність, чинники впливу, підходи до оцінювання. Виявлено основні тенденції розвитку корпоративної соціальної відповідальності, проведено дослідження підходів до оцінювання рівня корпоративної соціальної відповідальності, запропонованих вітчизняними науковцями. Виявлено складові формування системи корпоративної соціальної відповідальності, суб'єкти і об'єкти, засоби впливу, заходи, які здійснюються вітчизняними будівельними компаніями. Дослідження дозволило сформулювати напрямки удосконалення системи корпоративної соціальної відповідальності, що у подальшому дозволить здійснювати цільовий державний вплив з метою стимулювання розвитку КСВ.

Ключові слова: корпоративна соціальна відповідальність; показники розвитку КСВ, внутрішня та зовнішня корпоративна соціальна відповідальність

Постановка проблеми. Перехід України на шлях сталого економічного розвитку, її інтеграція до європейського і світового співтовариства вимагають запровадження сучасних практик взаємодії держави та бізнесу, а також бізнесу і суспільства, які б дозволили посилити взаємну відповідальність усіх учасників громадського життя, створити умови для подальшого стабільного розвитку держави і суспільства.

Сьогодні у економічно розвинутих державах світу набула поширення концепція "корпоративної соціальної відповідальності" (КСВ), під якою розуміють "концепцію, згідно з якою компанії інтегрують соціальні та екологічні питання у свою комерційну діяльність та у їх взаємодію із зацікавленими сторонами на добровільній основі". Тобто КСВ є добровільною діяльністю компаній приватного та державного секторів, спрямованою на дотримання високих стандартів діяльності, соціальних стандартів, мінімізацію шкідливого впливу на навколишнє середовище, з метою вирівнювання існуючих економічних і соціальних диспропорцій, створення довірливих взаємовідносин між бізнесом, суспільством та державою.

Корпоративна соціальна відповідальність на сьогодні є необхідною складовою діяльності бізнесових структур та організацій. Серед успішних практик є досвід таких провідних будівельних компаній, як Київміськбуд, ТММ, Альтіс-холдинг. Найактивнішими у цій сфері є, насамперед, представництва іноземних компаній, які переносять на українське підґрунтя сучасні світові практики, принципи і стандарти, а також найбільші українські підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Корпоративна соціальна відповідальність неодноразово ставала предметом дослідження у вітчизняній та закордонній практиці. Зокрема, вивчалася розуміння поняття соціальної відповідальності, пріоритети її впровадження, методи та механізми державного регулювання та стимулювання КСВ, стимули, перешкоди та перспективи розвитку корпоративної соціально-економічної відповідальності в Україні.

Сучасними дослідниками вивчаються форми та інструменти корпоративного благодійництва та програм КСВ, аналізуються успішні практики КСВ провідних бізнес-структур, які розкривають сучасні підходи українських компаній до розв'язання проблем місцевих громад та спрямовані на місцевий розвиток.

Важливий внесок у дослідження розвитку соціальної відповідальності на рівні держави та бізнесу зробили наступні вчені: М. Альбер, Г. Боуен, Дж. Грейсон, К. Девіс, А. Матіс, П. Дракер, А. Карр, А. Керолл, Ф. Котлер, М. Портер, М. Фрідмен, Р. Фрімен, Ф. Хайек та ін. Важливий внесок у розробку теоретико-прикладних аспектів соціальної відповідальності та її державного регулювання зробили такі вітчизняні вчені, як О. Грішнова, А. Колот, Є. Коваленко, Н. Сіменко та ін. Разом з тим недостатньо дослідженими залишаються проблеми дослідження вітчизняних тенденцій розвитку КСВ у будівництві та ролі у цьому розвитку держави.

Формулювання мети статті. Ціль статті полягає у систематизації наукових поглядів на процес розвитку КСВ та виявленні основних його тенденцій в будівельній галузі України та аналіз напрямків розвитку КСВ українськими будівельними компаніями.

Виклад основного матеріалу дослідження. Корпоративна соціальна відповідальність (далі КСВ) — добровільна ініціатива власника компанії або засновників організації з розробки і реалізації певних соціально-спрямованих, неприбуткових заходів, що мають на меті якісне покращення зовнішнього для компанії або організації середовища.

Корпоративна соціально-економічна відповідальність можлива за умови досягнення стійкого розвитку компаній, що відповідає їх довгостроковим інтересам, сприяє досягненню соціального миру, безпеки, благополуччя громадян, збереженню навколишнього середовища, дотриманню прав людини.

У широкому розумінні КСВ може бути представлена як система цінностей, заходів і процесів, що мають на меті поширення позитивного впливу діяль-

ності компанії в економічній, екологічній, соціальній сферах як усередині організації, так і в навколишньому середовищі.

Існуючі розбіжності у тлумаченні ідеї корпоративної соціально-економічної відповідальності відображені у великій кількості наукових підходів щодо суті та значення соціальної відповідальності підприємства, які доповнюють або заперечують одна одну.

Так, "Зелена книга" у сфері соціальної відповідальності [1, с. 23], визначає КСВ як "концепцію, в рамках якої компанії на добровільній основі інтегрують соціальну і екологічну політику в бізнес операції і їх взаємовідношення зі всім кругом, пов'язаних з компанією організацій і людей". Такий підхід сьогодні прийнятий більшістю країн Європейського союзу.

Відповідно до Глобального Договору ООН, головними принципами КСВ є [2]: 1) бізнес має підтримувати та поважати принципи захисту прав людини, проголошених на міжнародному рівні; 2) переконуватися, що власна діяльність не спричиняє порушення прав людини; 3) підтримувати свободу асоціацій, визнаючи право на укладання колективних угод; 4) викорінювати всі форм примусової та обов'язкової праці; 5) сприяти забороні дитячої праці; 6) елімінувати дискримінацію у сфері зайнятості; 7) підтримувати та розвивати превентивний підхід до вирішення проблем екології; 8) здійснювати ініціативи, спрямовані на підвищення екологічної відповідальності; 9) сприяти розвитку та поширенню екологічно "дружніх" технологій; 10) протидіяти будь-яким формам корупції, включаючи здирицтво та хабарництво.

Міжнародний стандарт ISO "Керівництво з соціальної відповідальності", визначає КСВ як відповідальність організації за вплив її рішень та дій на суспільство, навколишнє середовище шляхом прозорості та етичної поведінки яка сприяє сталому розвитку, у т.ч. здоров'ю та добробуту суспільства, враховує очікування зацікавлених сторін, відповідає чинному законодавству та міжнародним нормам поведінки, а також інтегрована у діяльність організації і практикується у її відносинах [3].

Згідно з підходом Світової Ради Компаній зі Сталого Розвитку, корпоративна соціально-економічна відповідальність — це довгострокове зобов'язання компаній поводитися етично та сприяти економічному розвитку, одночасно покращуючи якість життя працівників та оточуючого суспільства [4, с. 60].

П. Друкер висунув ідею сумісництва прибутковості та відповідальності. Ідея полягає в тому, що бізнес зобов'язаний "конвертувати" соціальну відповідальність в нові можливості. Його образне висловлювання "приборкати дракона" означає перетворення соціальних проблем в економічні можливості та економічну вигоду, в виробничі потужності, компетентність персоналу, зміцнення конкурентоспроможних позицій [4, с. 15].

Основні напрями регулювання та практичної реалізації системи корпоративної соціальної відповідальності з боку держави включають:

- створення для підприємств сприятливих умов щодо відтворення і розвитку людського капіталу, насамперед, талантів працівників компанії та їх підтримку;
- створення для підприємств сприятливих умов

щодо інвестування в соціально-економічний розвиток;

- стимулювання ініціативи в області соціальних вимог, екологічного будівництва, стимулювання та розвитку

- розвиток соціального партнерства шляхом стимулювання і підтримки програм підвищення безпеки й якості продукції, активізації природоохоронної діяльності та заходів з ресурсозбереження;

- заохочення відповідальної поведінки корпорацій у суспільстві, не позиціонування корпорації в очах громадськості як відповідального суб'єкта громадянського суспільства, але й отримання податкових знижок, пільг тощо;

- забезпечення безумовного дотримання підприємствами норм чинного законодавства та галузевих стандартів;

- залучення підприємств і організацій до реалізації регіональних соціальних програм, у т.ч. соціального підприємництва;

- активізація та заохочення участі корпорації у благодійних заходах та інших програмах доброчинності.

Формами корпоративної соціальної відповідальності можуть бути благодійність, реалізації програм щодо соціального, економічного і екологічного розвитку зацікавлених сторін, а саме: працівників підприємства, місцевих жителів, споживачів, партнерів, суспільства тощо (традиційна соціальна відповідальність) та здійснення інвестиційних проектів і програм, спрямованих на забезпечення потреб зазначених вище стейкхолдерів та держави (табл. 1).

Таблиця 1. Основні форми КСВ

Форми КСВ	1. благодійна відповідальність (меценатство, спонсорство);
	2. традиційна соціальна відповідальність;
	3. інвестиційна відповідальність.

Багато фахівців ототожнюють поняття "корпоративна соціальна відповідальність" і "соціальна відповідальність", але поняття "корпоративна соціальна відповідальність" ширше, оскільки охоплює не лише соціальну, й економічну та екологічну сфери, тому система державного регулювання повинна охоплювати саме корпоративну соціальну відповідальність (табл. 2)

Здійснивши огляд Веб-сайтів українських будівельних компаній, можна зробити висновок, що окремі заходи щодо КСВ впроваджені у їх діяльності. Проте, інформація щодо проведених заходів є неповною, часто взагалі не представлена на сайтах. Можна зробити висновок, що українські будівельні компанії не приділяють цій стороні розвитку бізнесу достатньої уваги.

Нами був проведений аналіз програм та окремих напрямків з КСВ, що розміщені на сайтах окремих будівельних компаній, які працюють на ринку м. Києва (табл. 3).

Розглянемо кожен із заходів більш детально.

Дотримання ділової та корпоративної етики дозволяє розвинути відповідальність перед персоналом, забезпечення соціального захисту співробітників, корпоративні проекти, що направлені на підвищення мотивації, а саме:

Таблиця 2. Складові системи державного регулювання КСВ

Складові КСВ	Характеристика складових КСВ
Об'єкти КСВ	працівники підприємства, споживачі, постачальники, конкуренти, соціальна інфраструктура - житлово-комунальне господарство, транспорт, заклади освіти, охорони здоров'я, науки, культури, спорту тощо
Суб'єкти КСВ	Держава Місцеві органи влади Підприємства
Засоби впливу	Пряме фінансування Державні та муніципальні програми розвитку КСВ Податкове стимулювання Можливість отримання державних замовлень тощо

Таблиця 3. Впровадження заходів з КСВ у діяльності українських будівельних компаній (фрагмент)

Заходи з КСВ	Назва компанії						
	«Альтіс-Холдинг»	Інтергал-Буд	УБК	Основа	Укрбуд	Київміськбуд	«Планета-Буд»
забезпечення соціального захисту співробітників	+	-	+	н/д	+	+	н/д
підвищення кваліфікації працівників	н/д	+	-	-	н/д	+	н/д
забезпечення «соц. пакетом»,	+	+	н/д /	+	+	+	н/д
забезпечення техніки безпеки, страхування виробництва	+	+	+	+	+	+	+
сертифіковані будівельних матеріалів	+	+	+	+	+	+	+
використання «зелених» технологій	-	+	-	-	+	+	н/д
благодійна діяльність	+	+	+	+	+	+	+
Інші заходи	+	+	+	+	+	+	+
Наявність звіту про КСВ	+	+	+	+	+	+	+

– практика настанов забезпечує комфортну адаптацію молодих спеціалістів до професійних вимог;

– підвищення кваліфікації на курсах та тренінгах є обов'язковою умовою задоволення потягу особистості до самореалізації, до професійного росту.

Створення ефективних умов праці, використання сучасної техніки та обладнання, піклування про здоров'я працівників дозволяють здійснювати посилення виробничих потужностей, поновлення технопарку, обладнання різної спеціалізації та забезпечення техніки безпеки, офіційне страхування виробництва.

Піклування про екологію:

– використання сертифікованих будівельних матеріалів;

– використання "зелених" технологій при роботі з ґрунтом, природними джерелами води на будівельних майданчиках;

– дотримання соціальних норм будівництва в населених пунктах.

– використання енергозберігаючих та ресурсозберігаючих технологій, дотримання принципів "зеленої" економіки;

Співпраця з місцевою владою та громадою, адже добробут міста сприяє формуванню здорової творчої атмосфери:

– забезпечення жителів міст роботою на підприємствах;

– поповнення місцевих бюджетів за рахунок відрахувань від діяльності підприємств.

Соціальні інвестиції

– Добровільне прийняття рішень надавати матеріальні та нематеріальні ресурси для реалізації суспільних програм на національному та місцевому рівнях

Заходи щодо забезпечення здоров'я працівників та членів їх сімей:

1. Наприклад, ХК "Київміськбуд" створене медичне науково-практичне об'єднання "Медбуд" з новітнім обладнанням, на базі якого функціонують хірургічне, терапевтичне, гастроентерологічне, реабілітаційне відділення, центр комплексної діагностики, неврологічне відділення, клініка проблем планування родини, лікувально-консультативне відділення, лабораторія, стоматологічне відділення;

2. Страхування здоров'я працівників, яке дозволяє безкоштовно лікувати будівельників та членів їх родин;

3. Поліпшення житлових умов працівників.

4. Утримуються бази відпочинку для працівників, налагоджено оздоровлення дітей у літніх таборках.

5. Спонсорство і благодійність, підтримка громадських організацій.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Виявлено, що будівельні підприємства України дотримуються принципів розвитку корпоративної соціальної відповідальності.

Література

1. Створення умов для поширення соціальної відповідальності бізнесу в Європі (публікація Європейської Комісії): Зелена Книга . – Брюссель, 18.7.2001, COM (2001) 366 фінальний. – 340 с.
2. Глобальний договір ООН [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.unglobalcompact.org/what-is-gc/mission/principles>
3. ISO 26000:2010, Керівництво з соціальної відповідальності <http://aop.nmu.org.ua/ua/metodicki/specialist/opg/lzi/zakon/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%80%D1%82%20ISO%2026000.pdf>

4. Друкер П. *Управление в обществе будущего [Текст] / П. Друкер; пер. с англ. и ред. Е.В. Трибушиной.* – М.: СПб.; К.: Вильямс, 2007. - 306 с.
5. Колот А.М., Герасименко О.О. *Гідна праця як концепція та стратегічний напрямок розвитку соціально-трудової сфери / Колот А.М., Герасименко О.О. // Україна : аспекти праці. - 2015. - №6. - С. 3-12.*
6. Колот А.М. *Корпоративна соціальна відповідальність і проблеми її сприймання суспільством / Колот А.М. // Соціально-трудова відносини: теорія та практика: зб.наук. пр. - К. : КНЕУ, 2013. - №2(6). - С. 6-16.*
7. *Соціальна відповідальність українського бізнесу. Результати опитування / І. Акімова, А. Марцінків, О. Осінкіна. - К.: ООН, 2005. - 53 с.*
8. Гогуля О.П. *Соціальна відповідальність бізнесу / О.П. Гогуля, І.П. Кудінова. - К. : Видавництво Національного університету біоресурсів та природокористування України, 2008. - 79 с.*
9. Затеїщикова О.О. *Етапи формування стратегії соціальної відповідальності бізнесу / О.О. Затеїщикова // Бізнес Інформ. - 2014. - № 2. - С. 200-205.*
10. Зінченко А.Г. *Корпоративна соціальна відповідальність 2005-2010: стан та перспективи розвитку / А.Г. Зінченко, М.А. Саприкіна. - К. : Вид-во "Фарбований лист", 2010. - 56 с.*
11. Ковальчук Н.В. *Економічні аспекти пріоритетів інтеграції України / Н.В. Ковальчук // Вісник ДДФА. Економічні науки. - 2014. - № 1. - С. 81-88.*
12. Комарова К.В. *Менеджмент: навчальний посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / К.В. Комарова, Н.І. Редіна, С.А. Шмельова. - Дніпропетровськ: ДДФА, 2007. - 330 с.*
13. Котлер Ф. *Корпоративна соціальна відповідальність. Як зробити якомога більше добра для вашої компанії та суспільства / Ф. Котлер, Н. Лі ; Пер. з англ. С. Яринич. - К. : Стандарт, 2005. - 302 с.*
14. Лазаренко О. *Посібник з КСВ. Базова інформація з корпоративної соціальної відповідальності / О. Лазаренко, Р. Кошичко. - К. : Енергія, 2008. - 96 с.*
15. Саприкіна М.А. *Корпоративна соціальна відповідальність: моделі та управлінська практика : посібник / М.А. Саприкіна, О. Ляшенко, М.А. Саєнсує. - К. : Вид-во "Фарбований лист", 2011. - 480 с.*
16. *Стратегія сприяння розвитку соціальної відповідальності бізнесу в Україні на період до 2020 року. - офіційний сайт [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://www.svb.org.ua/sites/default/files/201309_strategiya_spryannu-a_rozvitku_svb_v_ukrayini.pdf.*
17. Беленкова О. Ю. *Система методів управління розвитком будівельного підприємства. Економіка та держава. - 2007. - № 9. - С. 38-42.*
18. Коваленко Є. В. *Формування організаційно-економічного механізму управління корпоративною соціальною відповідальністю. Економіка і Фінанси. 2017. № 2. С.47-57.*

References

1. *Stvorennia umov dlia poshyrennia sotsial'noi vidpovidal'nosti biznesu v Yevropi (publikatsiia Yevropejs'koi Komisii): Zelena Knyha . - Briussel', 18.7.2001, COM (2001) 366 final'nyj. - 340 s.*
2. *Hlobal'nyj dohovir OON [Elektronnyj resurs]. - Rezhym dostupu: <https://www.unglobalcompact.org/what-is-gc/mission/principles>*
3. *ISO 26000:2010, Kerivnytstvo z sotsial'noi vidpovidal'nosti <http://aop.nmu.org.ua/ua/metodicki/specialist/opg/lzi/zakon/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%80%D1%82%20ISO%2026000.pdf>*
4. Друкер П. *Управление в обществе будущего [Текст] / П. Друкер; пер. с англ. и ред. Е.В. Трибушиной.* – М.: СПб.; К.: Вильямс, 2007. - 306 с.
5. Kolot, A. M. and Herasymenko, O. O. (2015), "Decent work as a concept and strategic direction of the social and labor sphere", *Ukraina : aspekty pratsi. vol. 4*, pp. 3-10.
6. 2. Kolot, A. M. (2013) "Corporate social responsibility and the public perception of the problem", *zb. nauk. prats. Sotsialno-trudovi vidnosyny: teoriia i praktyka, Vol. №2 (6).* - pp. 6-16.
7. *Sotsial'na vidpovidal'nist' ukrains'koho biznesu. Rezul'taty opytuvannia / I. Akimova, A. Martsinkiv, O. Osinkina. - K.: ООН, 2005. - 53 s.*
8. Hohulia, O.P. and Kudinova, I.P. (2008), *Sotsialna vidpovidalnist biznesu [The social responsibility of business], Vydavnytstvo Natsionalnoho universytetu bioresursiv ta pryrodokorystuvannya Ukrainy, Kyiv, Ukraine, 79 p.*
9. Zatieishchykova, O.O. (2014), "Stages of strategy formation CSR", *Business Inform*, no. 2, pp. 200-205.
10. Zinchenko, A.H. and Saprykina, M.A. (2010), *Korporativna sotsialna vidpovidalnist 2005-2010: stan i perspektvyvy pozvytku [Corporate Social Responsibility 2005-2010: status and development prospects], Vyd-vo "Farbovani lyst", Kyiv, Ukraine, 56 p.*
11. Kovalchuk, N.V. (2014), "Economic aspects of integration priorities of Ukraine", *Visnyk DDFEA. Ekonomichni nauky, no 1*, pp. 81-88, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vddfiae_2014_1_1 (access date December 25, 2015).
12. Komarova, K.V., Redina, N.I. and Shmelova, S.A. (2007), *Menedzhment [Management], tutorial, DDFEA, Dnepropetrovsk, Ukraine, 30 p.*
13. Kotler, Philip and Lee, Nancy (2005), *Korporativna sotsialna vidpovidalnist. Yak zrobyty yakomoha bilshe dobra dlia vas-hoi kompanii ta suspilstva [Corporate social responsibility : doing the most good for your company and your cause], Translated from English. С. Yarynych, Standard, Kyiv, Ukraine, 302 p.*
14. Lazarenko, O. and Kolyshko, R. (2008), *Posibnuk z KSV. Bazova informatsiia z korporativnoi sotsialnoi vidpovidalnosti [Handbook on CSR. Basic information on corporate social responsibility], Enerhiia, Kyiv, Ukraine, 96 p.*
15. Saprykina, M.A., Liashenko, O. and Saiensue, M.A. (2011), *Korporativna sotsialna vidpovidalnist: modeli ta upravlinska praktuka [Corporate social responsibility: models and management practices], tutorial, Vyd-vo "Farbovani lyst", Kyiv, Ukraine, 480 p.*

16. *Strategiia spryannia rozvytku sotsialnoi vidpovidalnosti biznesu v Ukraini na period do 2020 roku [The strategy of promote development social responsibility of business Ukraine on the period to 2020], available at: http://svb.org.ua/sites/default/files/201309_strategiia_spryannya_rozvytku_svb_v_ukrayini.pdf. (access date December 25, 2015)*

17. Bieliukova O. Yu. *Systema metodiv upravlinnia rozvytkom budivel'noho pidpriemstva.*

Ekonomika ta derzhava. - 2007. - № 9. - S. 38-42.

18. Kovalenko Ye. V. *Formuvannia orhanizatsiino-ekonomichnoho mekhanizmu upravlinnia korporatyvnoiu sotsial'noiu vidpovidal'nistiu.* *Ekonomika i Finansy.* 2017. № 2. S.47-57.

П.А. Сапига

Аспирант кафедры экономики строительства, ORCID: 0000-0002-9408-4043

Киевский национальный университет строительства и архитектуры, Киев

ГОСУДАРСТВЕННОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ РАЗВИТИЯ КОРПОРАТИВНОЙ СОЦИАЛЬНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ

Аннотация. В статье исследовано развитие корпоративной социальной ответственности (КСО) в строительной отрасли Украины с целью предоставления рекомендаций для государственного регулирования, разработки муниципальных и региональных программ и стимулирования развития КСО в строительном секторе. Осуществлен обзор теоретических научных подходов к раскрытию содержания понятия "корпоративная социальная ответственность", раскрыто его сущность, факторы влияния, подходы к оценке. Выявлены основные тенденции развития корпоративной социальной ответственности, проведено исследование подходов к оценке уровня корпоративной социальной ответственности, предлагаемых отечественными учеными. Выявлено составляющие формирования системы корпоративной социальной ответственности, субъекты и объекты, средства воздействия, меры, которые осуществляются отечественными строительными компаниями. Исследование позволило сформировать направления совершенствования системы корпоративной социальной ответственности, в дальнейшем позволит осуществлять целевой государственное влияние в целях стимулирования развития КСО.

Ключевые слова: корпоративная социальная ответственность; показатели развития КСО, внутренняя и внешняя корпоративная социальная ответственность

Sapiga Peter Anatolyevich

Graduate student of the Department of Economics of Construction, ORCID: 0000-0002-9408-4043

Kiev National University of Construction and Architecture, Kiev

STATE REGULATION OF DEVELOPMENT OF CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY

Abstract. The article investigates the development of corporate social responsibility (CSR) in the construction industry of Ukraine in order to provide recommendations for state regulation, the development of municipal and regional programs and the promotion of CSR development in the construction sector. An overview of theoretical scientific approaches to the disclosure of the content of the concept "corporate social responsibility", disclosed its essence, factors of influence, approaches to evaluation. The main tendencies of development of corporate social responsibility are revealed, researches of approaches to the estimation of level of corporate social responsibility offered by the domestic scientists are conducted. The components of the formation of the system of corporate social responsibility, subjects and objects, means of influence, measures taken by domestic construction companies are revealed. The study allowed forming areas for improvement of the corporate social responsibility system, which in the future would allow to carry out the targeted state influence in order to stimulate the development of CSR.

Key words: corporate social responsibility; indicators of CSR development, internal and external corporate social responsibility